

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม*

A Development of Early Childhood Development Program Based on The Two-Generation Approach and The Participatory Management

บงกช ทองเอี่ยม (Bongkoch Thongaiam)^{**}

กัมปนาท บริบูรณ์ (Gumpanat Boriboon)^{***}

อำไพ เกียรติชัย (Ampai Kiatchai)^{****}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) เพื่อทดลองโปรแกรมการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ 3) เพื่อหาประสิทธิภาพของโปรแกรมการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัย ประกอบด้วย 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรอกแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการ จำนวน 393 คน 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 20 คน 3) ผู้เข้าร่วมในการทดลองโปรแกรม เด็กปฐมวัยและผู้ปกครองจำนวน 15 ครอบครัว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test Dependent

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

This article is part of a Doctor of Education Degree in Educational Administration and Management Srinakharinwirot University

** นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail : Thongaiam2@gmail.com

students Doctor of Education Degree in Educational Administration and Management at Srinakharinwirot University

*** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Major Advisor : Dr. Gumpanat Boriboon, Ph.D. in Department of Adult Education at

Srinakharinwirot University

**** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมรองศาสตราจารย์ ดร.อำไพ เกียรติชัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Co-Advisor: Associate Professor, Dr. Ampai Kiatchai, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อโปรแกรม(Program title) 2) หลักการและเหตุผล (Rationale) 3) วัตถุประสงค์ (Objectives) 4) เนื้อหาและกิจกรรมการพัฒนา ความสามารถตามวัยของเด็กปฐมวัย (Content and activities) 5) วิธีดำเนินการ (Procedure) 6) ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Expected outcomes) 7) วิธีการประเมินผลโปรแกรม (Program evaluation) 8) คู่มือดำเนินการ(Program manual) (1) คู่มือกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย (2) คู่มือกิจกรรมพัฒนาผู้ปกครอง เรื่อง ทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย หนังสือเล่มเล็กและแบบติดตามผล ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพโปรแกรมเบื้องต้น ขั้นตอนที่ 4 การทดลองโปรแกรม ขั้นตอนที่ 5 การหาประสิทธิผลของโปรแกรม

2. ผลการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า 1) ผลการวัดพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการวัดความรู้ของผู้ปกครอง เรื่อง พัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลทัศนคติของผู้ปกครองหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมพบว่า ทัศนคติของผู้ปกครองหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) ผลการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการหาประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผลของการสนทนากลุ่มตามประเด็นที่กำหนดเพื่อนำผลมาพัฒนาโปรแกรมเพิ่มเติม โดยภาพรวมกระบวนการของโปรแกรมนี้อรรถประโยชน์ที่ดีและสามารถนำไปใช้ได้กับบริบทอื่น ประกอบด้วยองค์ประกอบ ชื่อโปรแกรม (Program title) หลักการและเหตุผล (Rationale) วัตถุประสงค์ (Objectives) เนื้อหาของโปรแกรม (Content) กิจกรรม (Activities) วิธีดำเนินการ (Procedure) ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Expected outcomes) วิธีการประเมินผลโปรแกรม (Program evaluation) และคู่มือดำเนินการ (Program manual) 3) ผลการทดลองโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม คะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนทัศนคติของผู้ปกครองกับโปรแกรมอยู่ในระดับดี คะแนนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กอยู่ในภาพรวมระดับดี 4) ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่านทำการสนทนากลุ่มประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาเด็ก

ปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในบริบทอื่นๆได้

คำสำคัญ: โปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัย/แนวคิด Two-Generation /การบริหารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This study aims to 1) create and develop an early childhood development program based on the Two-Generation approach and participatory management; 2) to experiment with the program to develop reading skills among early childhood learners based on the Two-Generation approach and participatory management as created by the researcher; 3) to identify the efficiency of early childhood reading skill development program based on the Two-Generation approach and participatory management. The sample group of this study consists of 1) three hundred and ninety three stakeholders in a childhood development center who completed questionnaires about the environment and their needs; 2) twenty stakeholders at a childhood development center who took part in the in-depth interviews in progress; 3) fifteen families of the children and the parents of those who took part in the program experiment and seven stakeholders in the childhood development center under the supervision of a local administrative organization. The data analysis consists of a t-test dependent method.

The findings of the study are as follows:

1) The results of the early childhood development program based on the Two-Generation approach and participatory management development consists of five steps which are as follows: 1) the study of the environment and needs, assessment 2) the creation of a program with eight components: 1) program title; 2) rationale; 3) objectives; 4) content and activities; 5) procedures; 6) expected outcomes; 7) program evaluation; 8) program manuals; and the two manuals are (1) early children reading skill development manual and (2) development activities manuals for parents; 3) quality adjustment of the program; 4) the experimental program; 5) the findings on the efficiency

2) The results of the use of an early childhood development program based on the Two-Generation approach and participatory management found that 1) the results of the early children reading skill two-time test, before and after joining the program is that the their average scores were higher than before joining the program at a .05 level of statistical significance; 2) The result of parental knowledge testing on early children reading skill

development is that the average score after joining the program is higher than before joining it at a .05 level of statistical significance level; 3) the attitude of parents after joining an early childhood development program based on the Two-Generation approach and participatory management is at an excellent level; 4) The results of the participatory management of the stakeholders after joining an early childhood development program based on the Two-Generation approach and participatory management is at the highest level. 3) The results of the findings on the efficiency of the early childhood development program found that the results of group conversations following this issue had the result of leading to develop the program is the efficiency and being able to apply it to different contexts

Keyword : Early Childhood Development Program/Two-Generation Approach/Participatory Management

บทนำ

การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2569) โดยมีเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยและการปฏิรูประบบเพื่อสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ คือ 1) การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ โดยช่วงวัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้านวัยเรียนวัยรุ่นให้มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม วัยแรงงานให้มีการพัฒนาระดับสมรรถนะฝีมือแรงงานเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ ผู้สูงอายุให้มีการทำงานที่เหมาะสมตามศักยภาพและประสบการณ์มีรายได้ในการดำรงชีวิต มีการสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพเพื่อป้องกันหรือชะลอความทุพพลภาพและโรคเรื้อรังต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดภาระแก่ปัจเจกบุคคล ครอบครัว และระบบบริการสุขภาพ 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ได้มีคุณภาพ เท่าเทียมและทั่วถึง โดย ปฏิรูประบบการบริหารจัดการทางการศึกษา ปฏิรูประบบการคลังด้านการศึกษา พัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ และปฏิรูประบบการเรียนรู้ โดยมุ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะกำลังคนทั้งระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) การพัฒนาด้านสุขภาพโดยยกระดับการบริหารจัดการระบบสุขภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความยั่งยืนในระยะยาวและ 4) การสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีพในสังคมสูงวัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2558 :15-19) จึงทำให้ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในด้านคุณภาพการศึกษา โภชนาการ การบริการด้านสุขภาพ เพื่อให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจนตามแนวคิดที่ เรียกว่า Two- Generation Approach ในการพัฒนาพ่อแม่ยากจน และลูกไปพร้อม ๆ กัน ในขณะเดียวกันถ้ามีบริการอะไรที่เกี่ยวข้องกับพ่อแม่ โดยมีวัตถุประสงค์ คือความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทางครอบครัว ผ่านการให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่เด็ก การมี

เส้นทางมีงานทำที่ชัดเจนของพ่อแม่ และการได้รับการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องจากรัฐภายใต้โครงสร้างที่เหมาะสม ขั้นตอนซับซ้อนของระบบราชการจะถูกบังคับให้น้อยลง พ่อแม่และเด็กจะได้รับการสนับสนุนโดยตรงในฐานะเป็นครอบครัว(Chase-Lansdale & Brooks-Gunn, 2014)

The Aspen Institute (2015) และConnecticut General Assembly (2014)ได้ให้ความหมายของ Two-Generation Approach ว่าเป็นโปรแกรมที่ให้การสนับสนุนครอบครัวและแทรกแซงครอบครัวเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมให้มีการกำหนดนโยบายและออกแบบโปรแกรมที่ประเมิน พ่อแม่-ลูกด้วยกัน วางแผนการให้ความช่วยเหลือโดยมีสมาชิกครอบครัวที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยเดียวกัน (single unit) และแก้ปัญหาความจำเป็นของครอบครัวในลักษณะหน่วยเดียวกันเช่นกัน การดำเนินการนี้อยู่บนความเชื่อว่า Two-Generation approach สามารถช่วยครอบครัวได้โดยการดำเนินการเพื่อเพิ่มโอกาสให้แก่พ่อแม่ และเพิ่มความสำเร็จในโรงเรียนให้แก่ลูกไปพร้อมๆกันการเรียนรู้และการดำเนินการของโปรแกรมต้องจัดไปพร้อมกัน สัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกันในรูปแบบของการศึกษาเด็กและการศึกษาของผู้ใหญ่

การใช้แนวทาง Two-Generation Approach เพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะ เป็นการนำโลก 2 ใบซึ่งมักถูกแยกออกจากกัน (กล่าวคือเป็นโปรแกรมเน้นเฉพาะลูก หรือไม่ก็เน้นเฉพาะพ่อแม่) นำมาปรับเปลี่ยนหรือสร้างสรรค์นโยบายใหม่ ๆ ที่มุ่งเป้าไปที่ความต้องการจำเป็นของพ่อแม่และลูกไปด้วยกันพร้อม ๆ กัน นโยบาย Two-Generation Approach สะท้อนให้เห็นผลการวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นว่าความเป็นอยู่ที่ดีของพ่อแม่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งยวดต่อความเป็นอยู่ที่ดีทางด้านสังคม-อารมณ์ ร่างกาย และเศรษฐกิจของลูกๆ 1 ในทำนองเดียวกันความสามารถของพ่อแม่ที่จะประสบความสำเร็จทางการศึกษาหรือในการทำงาน ก็ได้รับผลกระทบมากพอสมควรจากความเป็นอยู่ของลูก ๆ

การช่วยเหลือครอบครัวในการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 - 4 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สมองของเด็กมีการพัฒนาเร็วที่สุด สามารถเรียนรู้และจดจำได้ดีมาก สิ่งที่ได้รับการสอนมาจะถูกนำไปใช้ในชีวิตตลอด วิธีการหนึ่งที่เป็นการสร้างสานความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวและมีความสุขร่วมกันคือการอยู่ในโลกของหนังสือ สู่การสร้างพื้นฐานการอ่าน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยการอ่าน จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2558 : 25)กล่าวว่า ในปี 2556 ข้อมูลการสำรวจการอ่านหนังสือของพบว่า เด็กเล็ก(ต่ำกว่า 6 ปี) ซึ่งมีจำนวนประมาณ 5 ล้านคน เป็นเด็กที่ อ่านหนังสือร้อยละ 53.5 เพิ่มขึ้นจากปี 2551เกือบเท่าตัว เด็กผู้หญิงอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นกว่าเด็กผู้ชายเล็กน้อย และเด็กที่อยู่ในเขตเทศบาล อ่านหนังสือมากกว่าเด็กที่อยู่นอกเขตเทศบาลทั้งปี 2551 และ 2556 และกรุงเทพมหานครมีอัตราการอ่านหนังสือของเด็กเล็กสูงที่สุด พร้อมกันนี้เมื่อพ่อ แม่ ลูกรู้จักหนังสือ รู้ถึงวิธีการและกระบวนการใช้หนังสืออย่างหลากหลาย มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน และเห็นความสำคัญของการใช้หนังสือเป็นสื่อในการส่งเสริมนิสัย รักหนังสือ ทำให้พัฒนาการของเด็กดีขึ้นอย่างเด่นชัด(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551:2-3) และวรรณิษา หาคุณ (2557 : 8) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์เพื่อใช้ในการทำความเข้าใจสัญลักษณ์ต่างๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน เช่น ภาพ สัญลักษณ์บนท้องถนน ข้อความต่างๆ เป็นต้น ซึ่งการอ่านย่อมต้องเป็นไปตามลำดับขั้นและอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่านและการมีต้นแบบทางการอ่านจากบุคคลรอบๆ ตัว และการอ่านยังเป็นการสื่อสารความรักความเอาใจใส่ที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีให้กับเด็ก ซึ่งส่วนหนึ่งจะช่วยพัฒนาการอ่านให้กับเด็กได้ ทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยจึง

เป็นความรู้และความเข้าใจที่พ่อแม่ผู้ปกครองที่ควรได้รับเพื่อนำไปพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ตนดูแลอยู่ นอกจากนี้แล้ว การเรียนรู้แบบคู่ขนานที่พัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครองไปพร้อมๆ กันกับพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

เนื่องจาก Two-Generation เป็นแนวคิด (Approach) ที่กำหนดแนวทางพัฒนาเด็กและพ่อแม่ไว้กว้างๆ เพื่อให้การดำเนินการจัดการโปรแกรมพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีระบบจึงใช้วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดการ กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ทำให้เกิดประโยชน์มีความสัมพันธ์ในองค์กร เพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือการที่บุคคลหลายคนเข้าไปร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนในการกำหนดแนวทางปฏิบัติงาน โดยการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมกระบวนการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมประเมินผลงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มหรือองค์กร Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1977). ได้กล่าวว่าในการพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ และยังมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะทางการศึกษา โดยมีหลักการสำคัญที่มีส่วนร่วมในการสร้างความภาคภูมิใจ โดยธรรมชาติแล้วการทำงาน คนเดียวย่อมสำเร็จได้ยาก จึงต้องร่วมแรงร่วมใจกัน ในองค์กรทำให้เกิดการมีส่วนร่วม องค์กรจะพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นที่ยอมรับและมีความสำคัญต่อการบริหารงานตามวิทยาการสมัยใหม่ และนักบริหารทุกองค์กรต่างต้องการให้เกิดบรรยากาศการทำงานเช่นนี้ก็ตาม แต่บรรยากาศเช่นนี้มีใช้จะเกิดขึ้นได้ง่ายๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความปรารถนาพร้อมกันที่จะให้เกิดการมีส่วนร่วม ตามแนวคิด Two-Generation Approach ที่ต้องมียุคที่บุคคลหลากหลายเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งในบริบทการศึกษาในระดับปฐมวัยของประเทศไทยมีหน่วยงานที่เป็นองค์กรรูปแบบนี้ได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่า เทศบาล ซึ่งเทศบาลมีหน้าที่ในการวางแผนและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ชุมชนในการเลี้ยงดูบุตร และพัฒนาบริการสาธารณะด้านคุณภาพชีวิตเด็กโดยจัดให้มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) ได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน ในการบริหารจึงเป็นการมีส่วนร่วมจากบุคคลหลายองค์กร

จากการประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแนวคิด Two-Generation Approach มีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยการนำวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาเป็นวิธีดำเนินการให้เกิดระบบการบริหารจัดการ โดยการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวคิด Two – Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่เทศบาล และเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นคนสองวัยไปพร้อมๆ กัน ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต พร้อมทั้งให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อทดลองโปรแกรมการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. เพื่อหาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

เป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยการใช้แบบสำรวจ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) ด้านความต้องการพัฒนาเด็กปฐมวัย 3) ด้านสภาพการจัดพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach 4) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการสัมภาษณ์ความต้องการการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach และการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สรุปเป็นข้อมูลเพื่อนำไปสร้างโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

เป็นการร่างโปรแกรมพัฒนาความสามารถตามวัยของเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คู่มือดำเนินการ แบบประเมินพัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัยแบบวัดความรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัย แบบประเมินทัศนคติของผู้ปกครองหลังการใช้โปรแกรม แบบประเมินการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบบฟอร์มประเมินคุณภาพของเครื่องมือทุกชิ้นที่กล่าวมาเบื้องต้นนำเครื่องมือวิจัยพร้อมแบบประเมินคุณภาพให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Preliminary Testing)

เป็นการนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการวิจัยขั้นตอนที่ 2 มาปรับปรุงเครื่องมือวิจัยทุกชิ้น นำแบบวัดความรู้ของผู้ปกครอง เรื่อง การพัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัย และแบบ

ประเมินทัศนคติของผู้ปกครองหลังการใช้โปรแกรม นำโปรแกรมไปทดลองใช้ กิจกรรมละ 1 ครั้ง เพื่อตรวจสอบความราบรื่นของขั้นตอนการดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูลจากการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ และข้อมูลจาก Preliminary testing

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

เป็นการนำข้อมูลจากการทดลองใช้โปรแกรม(Preliminary testing) ซึ่งดำเนินการไปแล้วในการวิจัยขั้นตอนที่ 3 มาปรับปรุงทั้ง 2 กิจกรรม ทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับเด็กปฐมวัยและผู้ปกครองจำนวน 15 ครอบครัว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 7 ท่าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นการทดลองแบบคู่ขนานในเวลาเดียวกัน ในส่วนของเด็กปฐมวัยมีการทดสอบพัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมในส่วนของผู้ปกครองมีการวัดความรู้เรื่องทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพร้อมทั้งมีการประเมินทัศนคติที่มีต่อโปรแกรมหลังเข้าร่วมโครงการ ในส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการประเมินการบริหารโครงการแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการนำเสนอโปรแกรมที่พัฒนาแล้ว ฉบับสมบูรณ์

เป็นการจัดสนทนากลุ่มโดยใช้ประเด็นสนทนาจากแบบกำหนดประเด็นการสนทนาที่ผู้วิจัยสร้างไว้ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และข้อมูลจากแบบประเมินการบริหารแบบมีส่วนร่วม นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปปรับปรุงโปรแกรมและคู่มือดำเนินการของทั้งสองโปรแกรม และนำเสนอ โปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two- Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และคู่มือดำเนินการ ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน(ขั้นตอนที่ 1 -3) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากแบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ 393 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดเทศบาลขนาดใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้ ด้านความต้องการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X}$ =4.28) ด้านสภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X}$ =4.25) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X}$ =4.22) และด้านสภาพการจัดพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ($\bar{X}$ =4.05)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1) สภาพปัญหาที่ต้องการให้มีการจัดการช่วยเหลือที่สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยและ ผู้ปกครองในรูปแบบคู่ขนานท่านต้องการตามประเด็นเหล่านี้ในเรื่องใดบ้าง ผลการสัมภาษณ์ดังนี้

การให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พบว่าผู้ให้ข้อมูลต้องการทราบและมีความรู้เกี่ยวกับ

1) การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านภาษาทักษะการอ่าน สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม โภชนาการและสุขภาพกายของเด็กปฐมวัยที่มีผลต่อ พัฒนาการตามวัย2) ต้องการทราบวิธีการให้ความช่วยเหลือเด็กที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย ที่ได้เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดูแลเด็กให้เป็นไปตามรายกรณี และแยกเป็นรายกรณี รวมถึงผลดีสื่อ และ ของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการ3)เรื่องสิทธิเด็กที่พึงจะได้รับการปกป้องการอยู่ร่วมกันในพหุวัฒนธรรม ศาสนา

การสร้างโอกาสทางการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลต้องการความช่วยเหลือในเรื่อง 1) สถานที่เรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไม่ต้องการการสอบแข่งขันในการหาที่เรียน อาจให้เทศบาลมีการจัดโรงเรียนที่ต่อเนื่องให้กับเด็ก 2) ให้ศูนย์มีการจัดสอนภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน

ทุนทางสังคม พบว่าผู้ให้ข้อมูลต้องการให้มี 1) การจัดแหล่งการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองเช่น ห้องสมุดที่สามารถเข้าได้ทั้งลูกและพ่อแม่2)ให้พ่อแม่เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดูแลลูกเพราะพ่อส่วนใหญ่ทำงานจะยกการดูแลลูกให้กับแม่เพียงท่านเดียว ทำให้ขาดความสัมพันธ์ในครอบครัว3) การอบรมให้ความรู้ผู้ดูแลเด็กเพราะเนื่องจากผู้ดูแลเด็กบางท่านไม่ได้จบการศึกษาทางด้านปฐมวัยโดยตรง และเป็นการเพิ่มพูนความรู้ของผู้ดูแลเด็ก

การพัฒนาแรงงาน/อาชีพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการ 1) ให้เทศบาลเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องรายได้ของครอบครัวทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้นสามารถดูแลเด็กได้ดีขึ้น 2) การจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำอาหาร การทำงานประดิษฐ์ต่างๆ เพื่อเป็นความรู้หรือสามารถนำมาเป็นรายได้เสริม

2. ขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเหมาะสมหรือไม่ และอยากให้มีพฤติกรรมใดในแต่ละขั้นตอนผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม และควรมีพฤติกรรมในการร่วมคิดวางแผน กำหนดเป้าหมาย การดำเนินการร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการจัดการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าเป็นขั้นตอนที่เหมาะสมและควรมีพฤติกรรม การแบ่งงานกันทำ เพื่อให้รับบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

การมีส่วนร่วมในการประสานงาน พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าเป็นขั้นตอนที่เหมาะสมและควรมีพฤติกรรม การลงมือปฏิบัติและการทำงานร่วมกันดำเนินงาน ทำให้เกิดความสะดวกและเรียบร้อย

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและรายงานผล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าเป็นขั้นตอนที่เหมาะสมและควรมีพฤติกรรมติดตามการดำเนินการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ และรายงานผลต่อเทศบาลและคณะกรรมการบริหารเพื่อนำไปปรับปรุง

จากผลของแบบสำรวจและการสัมภาษณ์สภาพและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสรุปประเด็นตามกลยุทธ์ Two-Generation Approach เพื่อร่างโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังแผนภาพนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงการสังเคราะห์ตามกลยุทธ์ Two-Generation Approach เพื่อร่างโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้เลือกนำข้อมูลด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ซึ่งเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ของแนวคิด Two-Generation Approach และ จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านภาษาทักษะการอ่าน ในส่วนของการสัมภาษณ์การบริหารแบบมี

ส่วนร่วมมีความเหมาะสมและผนวกกับพฤติกรรมที่ต้องการ จึงนำร่างโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

โปรแกรม(Program document) ประกอบด้วย 1) ชื่อโปรแกรม(Program title) 2) หลักการและเหตุผล (Rationale) 3)วัตถุประสงค์ (Objectives) 4) เนื้อหาและกิจกรรมการพัฒนาความสามารถตามวัยของเด็กปฐมวัย (Content and activities) 5) วิธีดำเนินการ (Procedure) 6) ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Expected outcomes) 7) วิธีการประเมินผลโปรแกรม (Program evaluation)

คู่มือดำเนินการ(Program manual) 1) คู่มือกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย 2) คู่มือกิจกรรมพัฒนาผู้ปกครอง เรื่อง ทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นในการประเมินความสอดคล้องของร่างโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรายการประเมินของร่างโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละรายการอยู่ระหว่าง 0.86 - 1.00 มีข้อที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ควรมีคำขึ้นต้นว่า “เพื่อ” 2) การประยุกต์ใช้ควรระบุว่าการประยุกต์ใช้อย่างไร การวัดความคิดเห็นด้านทัศนคติควรให้เห็นเด่นชัด 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมควรเขียนในวิธีดำเนินการให้เห็นชัดเจนถึงบทบาทของผู้บริหาร

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Preliminary Testing)

จากการนำโปรแกรมไปทดลองใช้ในกิจกรรมละ 1 ครั้งกับกลุ่มที่เหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

1) กิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ทดลองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองปากน้ำสมุทรปราการ (หมู่ 10) 1 ครั้ง พบว่า เด็กมีความสนใจในหนังสือนิทาน อยากเข้าร่วมกิจกรรม แต่มีปัญหาในเรื่องความคุ้นเคยกับเด็ก เพราะฉะนั้นถ้าทดลองจริงต้องดำเนินการสร้างความคุ้นเคยกับเด็กก่อนทำการทดลอง

2) กิจกรรมสำหรับผู้ปกครองเลือก 1 กิจกรรมที่เป็นฐานการเรียนรู้ คือ ฐานปริศนาชวนคิด พบว่า ผู้ปกครองให้ความสนใจและอยากนำสื่อที่จัดทำกลับไปทำกิจกรรมกับลูกที่บ้าน แต่เนื่องจากทดลองในเวลาที่เด็กกลับบ้านทำให้ผู้ปกครองบางท่านไม่สะดวกต้องรีบกลับบ้านเพราะมีงานทำต่อ ทำให้เห็นว่าถ้าทดลองจริงต้องคำนึงถึงเวลาและความสะดวกของผู้ปกครองด้วย

2. ผลการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1 ขั้นตอน(ขั้นตอนที่ 4)

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากการทดลองมีผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองดังนี้

1) ผู้วิจัยนำแบบวัดพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมโปรแกรมจำนวน 15 คน มีผลพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยดังรายละเอียดในตาราง

ตาราง 1 แสดงผลการวัดพัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	15	15.93	3.41	15.58	14	.000
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	15	27.40	1.96			

จากตาราง 1 พบว่า ผลการวัดพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม พัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.93 และหลังการเข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.40 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนนเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1) ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้ของผู้ปกครอง เรื่อง พัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมจำนวน 15 คน มีผลการวัดความรู้ เรื่อง พัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยดังรายละเอียดในตาราง

ตาราง 2 แสดงผลการวัดความรู้ของผู้ปกครอง เรื่อง พัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	15	13.73	4.22	8.79	14	.000
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	15	22.27	1.83			

จากตาราง 2 พบว่าผลการวัดความรู้ของผู้ปกครอง เรื่อง พัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อน-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.73 และหลังการเข้าร่วมโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.27 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนนเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1) ผลทัศนคติของผู้ปกครองหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ทัศนคติของผู้ปกครองหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ย คือ ด้านเนื้อหาและกิจกรรมการให้ความรู้ ($\bar{x}$ = 4.27) ด้านผลที่ได้จากการร่วมโปรแกรม ($\bar{x}$ = 4.20) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินการให้ความรู้ ($\bar{x}$ = 3.91) ตามลำดับ

2) ผลการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและรายด้านคะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียง ลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดดังนี้ การมีส่วนร่วมในการประสานงาน ($\bar{X}=4.93$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและรายงานผล ($\bar{X}=4.90$) การมีส่วนร่วมในการจัดการ ($\bar{X}=4.86$) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X}=4.36$)

3. ผลการหาประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1 ขั้นตอน(ขั้นตอนที่ 5)

ขั้นตอนที่ 5 การหาประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการนำเสนอโปรแกรมที่พัฒนาแล้วฉบับสมบูรณ์

ผลของการสนทนากลุ่มตามประเด็นที่กำหนดเพื่อนำผลมาพัฒนาโปรแกรมเพิ่มเติม โดยภาพรวมกระบวนการของโปรแกรมนี้นี้มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้กับบริบทอื่นแยกเป็นประเด็นพบว่า

1) ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการได้รับความช่วยเหลือ เรื่อง การให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก(ทักษะการอ่าน) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอความคิดเห็นว่าโปรแกรมนี้เป็นโปรแกรมที่ทำให้ผู้ปกครองเรียนรู้ไปพร้อมๆกันกับเด็กทำให้พ่อแม่เห็นความสำคัญของตนเอง ช่วยให้เด็กมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น และทำให้พ่อแม่ได้มีกิจกรรมร่วมกันกับลูก พร้อมทั้งยังสามารถลดการใช้เวลาไปกับเทคโนโลยี เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น สามารถขยายผลไปยังบริบทอื่นๆได้

2) การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมแบบคู่ขนานระหว่างผู้ปกครองกับลูกมีข้อดีข้อจำกัดอย่างไร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอความคิดเห็นในข้อดีคือ 1) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว ผู้ปกครองต้องใช้เวลาว่างกิจกรรมกับลูก 2) ผู้ปกครองควรเป็นผู้มีความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูลูก 3) ผู้ปกครองเป็นตัวแทนให้กับเด็กในการอ่าน ในส่วนของข้อจำกัด คือผู้ปกครองมีเวลาน้อยต้องทำงาน

3) วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2)การจัดการ 3)การประสานงาน 4) การประเมินผลและการรายงานผล มีผลต่อโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวคิด Two-Generation Approach อย่างไร ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนมีความเหมาะสมทำให้งานราบรื่นตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะขั้นประสานงานทำให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนในขั้นตอนของการประเมินผลควรมีการเพิ่มการติดตามตรวจสอบผล (monitoring)หลังการเข้าร่วมโปรแกรมเพิ่มเติม

4) ท่านคิดว่าถ้าผู้ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมนี้นี้แล้วจะได้รับประโยชน์ในด้านใดบ้าง ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม คือ 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาในเรื่องทักษะการอ่าน ได้มีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง 2) ผู้ปกครองได้รับความรู้วิธีการส่งเสริมทักษะการอ่านให้กับเด็กได้ 3) เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัวเนื่องจากมีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน 4) ครูและสถานศึกษานำไปเป็นแนวทางหรือแบบอย่างในการไปพัฒนาการสอนในด้านการอ่านและด้านอื่นๆ

5. ท่านคิดว่าโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถนำไปใช้ในบริบทอื่นใดบ้างผู้ให้ข้อมูลได้เสนอความคิดเห็น คือ 1) โปรแกรมนี้สามารถนำไปพัฒนาในทักษะการอ่านด้านอื่นๆ ได้ เช่น การฟัง การพูด การเขียน 2) ในกิจกรรมสามารถเพิ่มเกมรูปแบบต่างๆ เพิ่มมากขึ้นเพราะเป็นการสร้างความท้าทายให้กับเด็ก 3) โปรแกรมอาจมีการเพิ่มเติมในส่วนของการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มเติมโดยเฉพาะในการเลือกเรื่องของนิทานที่นำมาประกอบการสอน 4) ในครอบครัวอาจมีเด็กที่วัยใกล้เคียงกันกิจกรรมควรทำได้หลายวัย

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความคิดเห็นว่าสภาพและความต้องการการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approachในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กต้องการมีความรู้เกี่ยวกับ 1) การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านภาษาทักษะการอ่าน สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม โภชนาการและสุขภาพกายของเด็กปฐมวัยที่มีผลต่อ พัฒนาการตามวัย 2) ต้องการทราบวิธีการให้ความช่วยเหลือเด็กที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย ที่ได้เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดูแลเด็กให้เป็นไปตามรายกรณี และแยกเป็นรายกรณี รวมถึงผลิตสื่อและ ของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการ3)เรื่องสิทธิเด็กที่พึงจะได้รับการปกป้อง การอยู่ร่วมกันในพหุวัฒนธรรม ศาสนาเนื่องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเห็นความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยที่สำคัญที่สุดสำหรับพัฒนาการของชีวิต ประสบการณ์ที่เด็กได้รับและการเรียนรู้ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตจะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อเด็กนั้นเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม จึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพและเมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้เขาเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคตและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่12 (พ.ศ. 2560–2564)การพัฒนา ศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่21 และคนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐาน การศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตาม ศักยภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ เด็กแรกเกิด – 5 ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญในระดับปฐมวัยคือ ศูนย์เด็กเล็กสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพิ่มขึ้น สถานศึกษาสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่ เชื่อมโยงกับ มาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ.2558 : 1-2)

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการจัดการ การมีส่วนร่วมในการประสานงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและรายงานผล ซึ่งมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพราะการที่บุคคลหลายคนเข้าไปร่วมในการดำเนินงานมีส่วนในการกำหนดแนวทางปฏิบัติงาน โดยการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมกระบวนการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมประเมินผลงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มหรือองค์กร ตามที่ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555: 228) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินกิจการ และการตัดสินใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์การหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการหรือองค์การ ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์การและหน่วยงานที่ดีที่สุดการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนที่เหมาะสมจากผลการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการบริหารแบบ

3. การพัฒนาร่างโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดของThe Aspen Institute (2015)ที่มีการร่วมกับกลุ่มผู้ให้ทุนสนับสนุน เด็ก เยาวชน และครอบครัว ได้จัดการประชุมผู้ให้ทุนอุดหนุนระดับชาติที่เมืองวอชิงตัน ดี.ซี. การประชุมนี้ได้พิจารณาเรื่องบทบาทภาวะผู้นำของพ่อแม่ และการมีส่วนร่วมในกลยุทธ์ Two-Generation ของครอบครัว ที่ประชุมมีข้อเสนอแนะ คือ 1) ต้องทำให้แน่ใจว่าพ่อแม่ช่วยเป็นผู้นำในการวางแผนโปรแกรม Two-Generation เพราะพ่อแม่เป็นทั้งกำลังที่อยู่เบื้องหลังโมเดลนี้ และเป็นลูกค้าอันดับแรกของโปรแกรม2) ศึกษาความสามารถพิเศษ (Assets) ที่พ่อแม่รายได้น้อยมีติดตัวมาเมื่อเข้ามารับการพัฒนาในโปรแกรม Two-Generation ความช่วยเหลือจากเพื่อนสู่เพื่อนช่วยให้ผู้ร่วมโปรแกรมเกิดความเติบโตหรือความก้าวหน้าทางใช้ประโยชน์สูงสุดจากเครือข่ายครอบครัว และหาทางเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม และอคติขององค์กรต่างๆ ในชุมชนที่มีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการแก่บุคคลเหล่านี้3) ใช้พ่อแม่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Core informant) เกี่ยวกับนโยบายหรือโปรแกรมที่ทำแล้วได้ผลหรือทำแล้วไม่ได้ผล4) ทำให้พ่อแม่เป็นผู้สื่อข่าวประจำชุมชนที่เข้มแข็งที่สุด ที่สามารถเข้าถึงครอบครัวที่เสี่ยงจะเกิดปัญหามากที่สุด และครอบครัวที่มีแนวโน้มน้อยที่สุดที่จะมาใช้บริการ Two-Generation เพื่อแก้ปัญหาครอบครัวของตนและหาทางทำ 5) ชักจูงพ่อแม่ให้มาร่วมโครงการด้วยไม่ใช่เฉพาะแม่ เพราะพ่อก็เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในงาน Two-Generation ทั้งหมด

4. การทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

4.1 พัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยมีทักษะการอ่านเพิ่มมากขึ้นหลังการเข้าร่วมโปรแกรม เนื่องจากโปรแกรมมีการดำเนินการที่ชัดเจนและมีกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการอ่านทั้งที่โรงเรียนและบ้าน พร้อมทั้งผู้ปกครองยังมีกิจกรรมร่วมกับลูกที่บ้านทำให้เด็กปฐมวัยที่พัฒนาด้านทักษะการอ่านที่ดีขึ้น

4.2 ความรู้ของผู้ปกครอง เรื่อง พัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีความรู้เรื่อง ทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้นหลังการเข้าร่วมโปรแกรม เนื่องจากโปรแกรมมีกิจกรรมในการให้ความรู้ทั้งบทบาทความเป็นผู้ปกครอง ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการทักษะการอ่านของเด็กวัย 3 – 4 ปีและผู้ปกครองได้ลงมือปฏิบัติกับลูกที่บ้านจึงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง

จากผลข้อ 4.1 และ 4.2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรภา เกตุมาลา(2559:301-302) จากผลการประเมินกลยุทธ์ Two-Generation Approach ด้านการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้กับเด็ก พบว่าการนำแนวคิดนี้มาจัดโปรแกรมสำหรับผู้ใหญ่และเด็กเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่และเด็ก ช่วยสร้างแรงบันดาลใจเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และยังสอดคล้องกับChase-Lansdale; & Brooks-Gunn (2014) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สนับสนุนให้มีการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two generation Approachว่า “การเรียนรู้ในระยะต้น จะทำให้เกิดการเรียนรู้ในระยะต่อมา การมีทักษะในระยะต้น จะทำให้เกิดทักษะในระยะต่อมา ” ในทำนองเดียวกันสิ่งแวดล้อมในบ้านเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก สิ่งแวดล้อมจะมีลักษณะเช่นไรขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและประสบการณ์ของพ่อแม่ เช่น การได้รับการศึกษา การมีงานทำ ระดับรายได้ ภาวะสุขภาพกายและสุขภาพจิต ความสามารถในการรับมือกับความเครียด วิธีการสื่อสารระหว่างพ่อกับแม่ ระหว่างพ่อแม่กับลูก และกับสมาชิกคนอื่นๆในครอบครัว ดังนั้นการจะเปลี่ยนทิศทางชีวิตของเด็กจากครอบครัวรายได้น้อย *ผู้จัดทำโปรแกรมต้องมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาตัวเด็กและสิ่งแวดล้อมทางบ้านของเด็กไปพร้อมๆกัน* โปรแกรม Two-Generation ที่มุ่งเน้นพัฒนาทุนมนุษย์จึงมักดำเนินการเปลี่ยนแปลงเด็กโดยการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้และความสามารถทางสังคมโดยผ่านโปรแกรมปฐมวัยศึกษา และเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่บ้านของเด็กโดยการส่งเสริมให้พ่อแม่มีการศึกษามีงานทำ และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

4.3 ผลทัศนคติของผู้ปกครองหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมเพราะเห็นผลที่เกิดกับทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยและเป็นโปรแกรมที่มีการสอบถามความต้องการของผู้ปกครองก่อนการสร้างโปรแกรม ทำให้ผู้ปกครองสนใจและเข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งสอดคล้องกับที่ Schmit; Matthews; and Golden(2014) ได้กล่าวในบทความเรื่อง “Thriving Children, Successful Parents ว่าการใช้แนวทาง Two-Generation Approach เพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะ เป็นการนำโลกสองใบซึ่งมักถูกแยกออกจากกัน (เน้นเฉพาะลูก หรือไม่ก็เน้นเฉพาะพ่อแม่) นำมาปรับเปลี่ยนหรือสร้างสรรค์นโยบายใหม่ ๆ ที่มุ่งเป้าไปที่ความต้องการจำเป็นของพ่อแม่และลูกด้วยกันไปพร้อมๆกัน และสะท้อนให้เห็นผลการวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นว่าความเป็นอยู่ที่ดีของพ่อแม่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งยวดต่อความเป็นอยู่ที่ดีทางด้านสังคม-อารมณ์ ร่างกาย และเศรษฐกิจของลูกๆในทำนองเดียวกันความสามารถของพ่อแม่ที่จะประสบความสำเร็จทางการศึกษาหรือในการทำงาน ก็ได้รับผลกระทบมากพอสมควรจากความเป็นอยู่ของลูกด้วย การเรียนรู้จากตัวแบบ พ่อแม่และบุคคลที่ใกล้ชิดของผู้เรียนมักเป็นบุคคล

สำคัญที่ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำหรือพฤติกรรม เมื่อผู้เรียนมีอายุมากขึ้นการเลียนแบบพฤติกรรมจะขยายมายังบุคคลที่เป็นต้นแบบที่ผู้เรียนเกิดความประทับใจ (น้ำผึ้ง มีศิลป์, 2560:213)

4.4 ผลการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลังการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจขั้นตอน บทบาทของตนเอง พร้อมทั้งปฏิบัติในขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเห็นประโยชน์ที่จะได้รับของเด็กปฐมวัยที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ Connecticut General Assembly. (2014: 20-21) ที่กล่าวถึง อุปสรรคของการวางแผนจัดทำโปรแกรมตามแนวคิด Two-Generation Approach ในเรื่อง *ความท้าทายด้านภาวะผู้นำ (Leadership)* การเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่อยู่กระจัดกระจายกันคนละที่ให้กลายมาเป็นสิ่งเดียวกัน (from shard to whole) จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง ผู้นำจะต้องส่งสัญญาณหรือแนะแนวทางให้ผู้บริการโปรแกรมท้าทายวัฒนธรรมองค์กรเดิมที่เป็นอยู่ และต้องเปลี่ยนแปลงการกำหนดนโยบายและการวางแผนที่ต่างคนต่างคิดต่างคนต่างทำ การปรับเปลี่ยนวิธีบริหารจัดการให้เป็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participative Management Method) ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับกลยุทธ์ที่จะช่วยให้พ่อแม่และเด็กๆ ได้เจริญเติบโต การใช้เครื่องมือวัดผลลัพธ์ของโปรแกรม (outcome measures) ซึ่งให้ความสำคัญกับประโยชน์ระยะยาว และจำเป็นต้องมีการทบทวนวิธีการให้เกิดประสิทธิภาพในโปรแกรมฝึกอบรมทักษะการทำงาน โปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่ และโปรแกรมการดูแลเด็กเล็ก

5. ผลการหาประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากการการสนทนากลุ่มตามประเด็นที่กำหนดเพื่อนำมาพัฒนาโปรแกรมเพิ่มเติม โดยภาพรวมกระบวนการของโปรแกรมนี้นี้มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้กับบริบทอื่นได้ เช่น การพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านอื่นๆ คือ 1) ด้านการฟัง การพูด การเขียน และการสื่อความหมาย 2) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในกิจกรรม 3) การเพิ่มกิจกรรมเกมเพื่อสร้างความท้าทายทางการคิด 4) การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในกิจกรรมที่ส่งเสริม family literacy 5) กิจกรรมที่ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่นอกเหนือจากการส่งเสริมทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ในส่วนของการบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้โปรแกรมประสบความสำเร็จเนื่องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รู้เป้าหมายของโปรแกรม เข้าใจบทบาทและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติอะไรบ้าง เพื่อให้โปรแกรมประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดที่สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยได้และสามารถนำวิธีการของโปรแกรมไปใช้ได้หลากหลาย รูปแบบ สอดคล้องกับ The Aspen Institute (2015: 3) ได้ยกตัวอย่างโปรแกรม Even Start ในรัฐคอนเนตทิคัต เป็นโปรแกรมที่ช่วยครอบครัวให้เข้าถึงการฝึกอบรม และการสนับสนุนต่างๆ ที่ครอบครัวจำเป็นต้องได้รับเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้หนังสือขึ้นในบ้าน และเพื่อส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการของลูกๆ โปรแกรมนี้มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงกัน 5 อย่าง ได้แก่ 1) การศึกษาผู้ใหญ่ (สำหรับพ่อแม่) 2) การศึกษาปฐมวัย (สำหรับลูก) 3) การใช้เวลาของพ่อแม่กับผู้อำนวยความสะดวก 4) การใช้เวลาของพ่อแม่กับเด็กในห้องเรียนปฐมวัย และ 5) การเยี่ยมบ้านเพื่อการเรียนรู้หนังสือและConnecticut General

Assembly (2014: 23-27) ได้รวบรวมประเด็นที่ควรพิจารณา หากจะจัดทำโปรแกรมตามแนวคิด Two-Generation ว่า 1) ควรสนับสนุนให้มีผู้ประสานงานระหว่างโครงการ (Workforce liaison) เพื่อบริหารและนำทางการใช้กลยุทธ์ Two-Generation และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างโปรแกรมต่างๆที่เป็นหุ้นส่วนกัน รวมถึงนายจ้างซึ่งจำเป็นต่อความสำเร็จของโปรแกรม Two-Generation คนกลางด้านตลาดแรงงานจะติดต่อประสานงานกับโปรแกรมพัฒนาแรงงานทั้งหลาย และโครงการริเริ่มสำหรับเด็กเล็ก และรับข้อมูลป้อนกลับจากภาคเอกชนเพื่อให้แน่ใจว่า โปรแกรมที่จัดสนองตอบความต้องการทางเศรษฐกิจในชุมชน 2) พัฒนาโครงการฝึกอบรมร่วมด้าน Two-Generation สำหรับผู้บริหารและผู้ทำงาน (staff) โดยเป็นการฝึกข้ามองค์กรประกอบด้วย องค์กรแรงงาน องค์กรบริการมนุษย์ และองค์กรเด็กเล็กทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้ให้บริการจำเป็นต้องเพิ่มการฝึกอบรมและการศึกษาเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับครอบครัวโดยรวม การสนับสนุนด้านนโยบายและการจัดการสำหรับ Two – Generation Approach ที่เน้นความเข้มแข็งหรือความเชี่ยวชาญของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากเทศบาลทำให้เห็นว่า นโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญถ้าหน่วยงานที่มีการดูแลเด็กปฐมวัยต้องได้รับความร่วมมือจากหลายๆ องค์กร รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโปรแกรมนี้อาจเป็นแบบอย่างที่น่าไปปรับใช้กับหน่วยงานที่มีการดูแลเด็กปฐมวัย

1.2 โปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถปรับใช้กับในบริบทอื่นๆได้อีกโดยการสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในสถานที่นั้นๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยเรื่อง โปรแกรมพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวคิด Two-Generation Approach ด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่นอกเหนือจากการพัฒนาทักษะการอ่านเป็นทักษะทางภาษาอื่นๆ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมพลศึกษา และวิภาดา วาณิช. (2556). *การศึกษาปฐมวัย: เด็กวัยก่อนเข้าเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เบิร์น-เบส บัคส์.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: เบิร์น-เบส บัคส์.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

จินตวีร์ เกษมสุข. (2555). *การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม, คณะนิเทศศาสตร์,

สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์.

ทวีป อภิลิทธิ. (2554). *การศึกษาตามอัธยาศัย: การศึกษาของโลกยุคใหม่ที่มาแรง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทรงพล เจริญคำ. (2550). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอ เอสพริ้นติ้งเฮาส์.

น้ำผึ้ง มีศิลป์. (2560). “กระบวนการในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแบบสร้างเสริมทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21”. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 10, ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม – เมษายน 2560) : 208 - 218.

ประภากรณีย์ จังพานิช. (2553). *ผลของโครงการฝึกอบรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีต่อความรู้และการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง*. ปรินซิปีนการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประภัศร์พร เศรษฐยานนท์. (2557). *การศึกษาความสามารถของผู้ปกครองในการสนับสนุนพัฒนาการด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของเด็กชั้นประถมศึกษาที่มีความสามารถพิเศษจากการใช้โปรแกรมส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองตามแนวทางไดมอนสโตน*. ปรินซิปีนการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2556). *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา = Principles of Early Childhood Education*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2540). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

รุ่งนภา ตั้งจิตเจริญกุล. (2555). *การพัฒนาเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิตลอออุทิศ*. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 18(1).

ศิริพงษ์เสภาภาน. (2558). *หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ จำกัด.

ศิริพร สลึงค์. (2558). *คุณลักษณะของผู้บริหารที่เอื้อต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม*. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 12(22)

ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย. (2552). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนปฐมวัย*. คุษณินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตพอยท์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). *สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2557*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2560, จาก [http : www. service.nso.go.t/nso/nsopublish/hemes/files/lfs57/SumResult57](http://www.service.nso.go.t/nso/nsopublish/hemes/files/lfs57/SumResult57).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *ประสบการณ์การศึกษาระดับมัธยมศึกษาของต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สุทธกร วสุโกศล. (2551). “การให้ผู้ปกครองเรียนรู้แบบนำตนเอง”. *วารสารการศึกษาระดับมัธยม*, 12(4).
- สุมาลี สังข์ศรี. (2556). *การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุรภา เกตุมาลา. (2559). “ประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพตามแนวคิด Two-Generational Approach. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakoen University ปีที่ 9, ฉบับที่ 2 (เดือนพฤษภาคม- สิงหาคม 2559) : 287-304.
- อำนวยการ ท่องโป่ง. (2555). *กระบวนการค้นคว้าใหม่ทางการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาษาต่างประเทศ

- Adair, M., Boucher, J., Coleman, G., Fraser, E., Gruendel, J., Hernández, S., & Shemitz, E. (2014). *A Two-Generational Approach Helping Parents Work and Children Thrive*. Hartford, CT: The Connecticut Commission on Children.
- Chase-Lansdale, P. L., & Brooks-Gunn, J. (2014). Two-Generation Programs in the Twenty-First Century. *Helping Parents, Helping Children: Two-Generation Mechanisms*, 24(1), 13-39.
- Connecticut General Assembly. (2014). *A Two-Generational Approach Helping Parents Work and Children Thrive*. Retrieved June 1 2015 from https://www.cga.ct.gov/app/related/20150323_Briefing%20on%20Two-Generational%20Strategies/TwoGenerational%20Approach%20Report%20-%20FINAL.pdf
- Donna Couchenor & Kent Chrisman. (1950). *Families, Schools and Communities: Together for Young Children*. Thomson Wadsworth, Belmont: Wadsworth Publishing.
- Dropkin, E., & Jauregui, S. (2015). *Two Generations Together: Table of Contents Case Studies from Head Start*. Alexandria, VA: the National Head Start Association.
- Eurochild. (2012). *Compendium of Inspiring Practices*. Belgium: Avenue des Arts.
- Gruendel, J. M. (2014). *Two (or More) Generation Frameworks: A Look Across and Within*. New York: Center for the Study of Social Policy.
- Learn More: A Collection of Resources on Two-Generation Approaches, Annie E. Casey Foundation, November 2014. Online at -- www.aecf.org/blog/learn-more-a-collection-of-resources-on-two-generation-approaches/

Lunenburg Fred C and Ornstein Allan C (2007).*Educational Administration : Concepts and Practices*. 5th ed Belmont. California.Wadsworth. Publishing.

Malcolm, Knowles, G., Elwood, Holton, F., &Richard, Swanson, A. (2011).*The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development*. Burlington, MA: Elsevier Inc.

Robert Adams. (2012). *Work with Children and Families*. Palgrave Macmillan. Publishing.

Pierre, R. G., Layzer, J. I., & Barnes, H. V. (1995). Two-Generation Programs: Design, Cost, and Short-Term Effectiveness. *The Future of Children*, 5(3), 76-93.

Stephanie Schmit, Hannah Matthews, and Olivia Golden.(2014).*Thriving Children, Successful Parents: A Two-Generation Approach to Policy*. Washington, DC : Center for Law and Social Policy, Inc. (CLASP)

The Aspen Institute.(2015). *Two-Generation Playbook*. Washington, DC: Ascend at the Aspen Institute.